

18/02/2005	תצורה	תצורה	שבת 11
6670578-9	עמ 14	מספ 2	25.82x12.14

עגנון והינוכה של האשה העבריה

מי היא הדמות הנשית המסתתרת מאחורי דמותה של תהילה מה חשב עגנון על הינוך הנכות בגליציה, ואיך כשא זאת כשיזר דברים שלא ידעתם על עגנון, במלאות שלזשים והמש שגו לפטריותו

אין לך דמות המוכרת במספורי של ש"י עגנינושאנה קשורה בדמות קיימת מלי שטורח וקירא בעיני כותבי עגנון מוצא כי כמעט לכל אידיע המוכר כמתכני ישנו יסוד מוסר בהיסטוריה הפרנס אפרוחם הולך מניז יורק פירוסים "מהו דורה מירעת ומאירית של הכנסת כלה ליש"י עגנון" (הוצאת שוקן תשנ"ז) בספר מביא פירוש' הולך מקוררות לכל שם ואידיע המופיעים ב"הכניסת כלה" ומוציג את גדולתו של עגנון לא רק כמספר אמן, אלא כמתער החיים היהודיים במרחב אירופה במאה התשע עשרה על כל דוהודיהם וג"י לוייהם. כמעשה ב"הכנסת כלה" כן עשה פירוש' הולך ב"תמול של שום" מהודרה מויערת ומאירית של "תמול של שום" מונחת תחת מכבש הרפס. גם הדומן "שידה", שהופיע אחר פטירתו של עגנינו, מבוסס כולו על עובדות, ובפרט אפרוח על שידה של זלדה, אפשר לומר כי "לכל שם יש איש" - מנחות כל שם ביצירות של עגנון מסתתר אדם.

עקיבא צמרתון

תית משום "כל המלמד את בתו חורה נאלץ מלמד דה תפלות" - אך מעניקים להם הינוך כלי כמתי ספר נוכריים. בת כואת, קובע יהודיים, שהשכל-תם מנומצת לתתם הישית בלבר. ונפלות ליידי נכריים ש"י עגנון הצעיר "קלט" את הדברים ושיצבם בדרמה, במספורי "תהילה" - כפי שציירה רחל מנקין במחקרה.

בגיליון "המצפה" מיום י"ח תמוז תרס"ד מופיע עיס שיש שירים של ש"י ששאטקיס (שמו המקורי של עגנון). עגנון היה כבן שש עשרה השרי הראשון מופיע בניקור בעמוד הראשון של "המצפה". באותו גיליון בעמודים המגימים מופיע שיר קטן בו ארבע שורות וכלי ניקור. על השיר חתום "ש"י טיש", ראשי תיבות של ש"י. ששאטקיס, השרי נקרא "מתוך שגא" ועוסק בחינור הנכות כמתים חסיי וייים בגליציה. נביא את השיר במקורו:

מתוך שגא
המואבים צודד לפני ישראל בגבלהם.
על כן חספיו להם בנתיבים לעשות נבילה.
וחספיו יישלחו לבית חספי בנתיבים.
כי יען כי ישא את החשכלה.
(כראי לשים לב לתחיות - נכלילה) - בנתיבים נכלה - החשכלה.

השרי הקצר כולל בתוכו את ביקורתו של שגמ יריים, והדברים מוזקים את מסקנותיה של רחל מנקין. עגנון נפטר לפני שלשים וחמש שנה. (יא ארד א' תש"ל - יא ארד א' תשס"ז).

שליים, שלמרות כל פסיון חייה האורבים והקשים לא פגם באמונתה ואורח חיה.

במאמר מפורט בנוסח "זרבות וספור" של ערתו "זארי" מיום 27.6.2003, מגלה לנו רחל מנקין מה משהו בסיפור "תהילה". מתברר כי עגנון השתמש בסיפור זה בפרישה שגורדעה בגליציה בראשית המאה העשרים בשם "מקרה ארז" ציה בראשית הערה יחודיה מבית חסידי בקרקוב טיי" שעניינו נערה יהודיה מבית חסידי בקרקוב שהמירה דתה והתגררה. עגנון הצעיר התוודע ל"מקרה ארז" מתוך השבועון "המצפה" שדה פיע בקרקוב ושבו פורסם עגנון הצעיר כן השש עשרה לור קירב מארז את עגנון הצעיר.

המנצחת של הנערה נגרמה, לדברי שמעון מנחם לאור, בגלל מחלוקים בהינכותה של החתונה תית בערי גליציה. שמעון מנחם לור פירסם בערי תון "המגי" ובעיתון "המצפה" שערך, דברים כנגד האבות המנוחים את הינכותה של החתונה

וכן מאמרים ב"הצופה" ו"ידיעות אחרונות".

פרופ' גרושום שלום מירדירי הקרויבים של עגנינו, כותב במאמרו "מקורותיה של מעשה רבי גריאל התלמיד בספרות התפלה" ("דברים בגו" - הוצאת "עם עובד" עמ' 270) כי "סיפור עגנון מרובים בהם גלגולי מוטיבים שבאו לידי מרחב די ראשונים, פשוט צורה ולבשו צורה ונעשו דבר חדש ואחר בדין. סיפורי האגדה שלז הם חסיינות ספרותיות מושלמות, ששלמות צורתם משתית את גלגוליהם ברוחו של האמן מעניין לעיני".

אחד הסיפורים היפים של ש"י עגנון, הוא "הסיפור "תהילה" שעובד גם למחזה, הסיפור "אחי לה" הופיע לראשונה לפני 55 שנה בשנתון "דבר" - תש"י. (עמ' 115-128) - הסיפור מופיע בכרך שביעי של כל סיפורי עגנון - מהדורת תש"ד, הוצאת שוקן עמ' קעצה"ז. לכאורה נראה זה סיפור תמים על ישישה מתער העתיקה כדרי

כותב טור זה פיענה שמות תופעות מעולם החונות במספורי של ש"י עגנון. ביניהם מיה "חזון המורה" ומיה דתתם מהיסטור "יתום ואל מנה", אך שמו ומעשיו של החלב המפורסם ביותר בעולם התפרות - "צלק" - מעוגן בעולם המ-ציאת (עקיבא צמרתון - "ברוך חיר" עמ' 57-70, אדם.